

POSTANOWIENIE

Dnia 19 października 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

SSA Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa Krzysztofa D.

przeciwko Skarbowi Państwa – Dyrektorowi Aresztu Śledczego
o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 19 października 2011 r.,

zażalenia powoda

na postanowienie o kosztach

zawarte w pkt 3 wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 20 stycznia 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Zaskarżonym postanowieniem, objętym punktem 2 wyroku z dnia 20 stycznia 2011 r., Sąd Apelacyjny zasądził od powoda na rzecz Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego. Za przyznaniem pełnomocnikowi pozwanego jedynie części kosztów procesu przemawiały, w ocenie tego Sądu, przewidziane art. 102 k.p.c., względy dotyczące trudnej sytuacji majątkowej i rodzinnej powoda, który przebywając w zakładzie karnym ma ograniczone możliwości zarobkowe, jak również obowiązek alimentacyjny wobec dwojga małoletnich dzieci.

W zażaleniu powód zarzucił zaskarżonemu postanowieniu naruszenie art. 102 k.p.c. przez błędne uznanie, że zachodzą przesłanki do częściowego zwolnienia powoda od obowiązku zwrotu kosztów procesu, podczas gdy zachodzą przesłanki do nieobciążania go tymi kosztami w całości. Obecna sytuacja materialna powoda nie zezwala mu na uiszczenie kosztów w orzeczonej wysokości, ponieważ nie posiada on żadnego majątku, był zwolniony od kosztów sądowych, a nadto od stycznia 2011 r. wprowadzone zostały zasady zatrudniania osób odbywających karę pozbawienia wolności, zgodnie z którymi powód może pracować jedynie w niepełnym zakresie i uzyskuje wynagrodzenie w wysokości 213,40 zł. Niezależnie od tego jego wynagrodzenie zajęte jest przez komornika sądowego prowadzącego egzekucję zasądzonych na rzecz dzieci alimentów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zastosowanie przez sąd jednej z zasad orzekania o kosztach procesu, przewidzianych art. 98 do 107 k.p.c., uzależnione jest od wyniku sprawy oraz jej okoliczności faktycznych. Przyjęcie za podstawę orzeczenia zasady odpowiedzialności za wynik sporu i obciążenie strony przegrywającej całością, czy nawet częścią kosztów procesu, może w konkretnej sprawie, kolidować z poczuciem sprawiedliwości oraz słuszności. W celu zapobieżenia ewentualności wydania orzeczenia w takich warunkach wprowadzona została możliwość oparcia go na regule objętej art. 102 k.p.c. Zgodnie z nią, do nieobciążenia strony przegrywającej sprawę obowiązkiem zwrotu, wygrywającemu przeciwnikowi,

kosztów procesu w całości lub części, dojść może, jeśli zaistniały szczególnie uzasadnione wypadki. Wskazuje to na określenie tej zasady jako wyjątku od podstawowej, unormowanej w art. 98 § 1 k.p.c., a zarazem wyklucza dokonywanie rozszerzającej wykładni. Sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem sądu orzekającego i od oceny tego sądu zależy przesądzenie, że taki szczególnie uzasadniony wypadek nastąpił w rozpoznawanej sprawie oraz usprawiedliwia odstąpienie od obowiązku ponoszenia kosztów procesu. Zakwalifikowanie przypadku jako „szczególnie uzasadnionego” wymaga rozważenia całokształtu okoliczności faktycznych sprawy. Ingerencja w to uprawnienie, w ramach rozpoznawania środka zaskarżenia od rozstrzygnięcia o kosztach procesu, następuje jedynie w sytuacji stwierdzenia, że dokonana ocena jest dowolna, oczywiście pozbawiona uzasadnionych podstaw. Takiego osądu nie można odnieść do kwestionowanego orzeczenia, które uwzględnia wszystkie okoliczności rozpoznanej sprawy. Sąd Apelacyjny zasadnie uznał, że nie stanowią wystarczającej podstawy do wyłączenia działania reguły ustanowionej w art. 98 § 1 k.p.c. przyczyny usprawiedliwiające przyznanie powodowi zwolnienia od kosztów sądowych. Można je natomiast uznać za jeden z elementów okoliczności wskazujących na istnienie szczególnego wypadku. Skarżący nie podaje innych okoliczności, które należało wziąć pod rozwagę dla określenia zakresu jego odpowiedzialności na gruncie rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Nie mogło zatem odnieść zamierzonego rezultatu dążenie do nieobciążania go w ogóle tymi kosztami, z ponoszeniem których powinien się liczyć, zgłaszając powództwo, którego zasadności nie zdołał wykazać. Trudne obecnie położenie skarżącego nie może być traktowane jako stan utrwalony, a tym samym uniemożliwiający wypełnienie nałożonego obowiązku. Niezależnie od tego zasądzenie kwoty adekwatnej do zaistnienia przesłanek z art. 102 w związku z art. 391 § 1 k.p.c. tytułem poniesionych przez pozwanego kosztów procesu nie przenosi się na skuteczność jej wyegzekwowania.

Z powyższych względów zażalenie jako pozbawione uzasadnionych podstaw podlegało oddaleniu w oparciu o art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.